

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ Е-РЕСУРСАМИ ВІДКРИТОЇ НАУКИ В АКАДЕМІЧНИХ БІБЛІОТЕКАХ АВСТРАЛІЇ

Шевчук Олександр Андрійович, студент VI курсу (групи ІБАМ-1-22-1.4д), спеціальності «Інформаційна бібліотечна та архівна справа» Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Науковий керівник: Копанєва В.О., кандидат історичних наук, доцент кафедри інформаційних комунікацій Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Проаналізовано питання відкритої науки в академічних бібліотеках Австралії. Основний е-ресурс яким вона забезпечена є саме сайт установи, при цьому використовуються різні підходи до представлення інформації. Визначено, що для українських бібліотек, потенційним напрямом може слугувати створення відповідних посібників з використанням різних типів і видів візуалізації.

Ключові слова: академічні бібліотеки, відкрита наука, е-ресурси.

Академічні бібліотеки Австралії активно працюють над забезпеченням своїх користувачів усією необхідною інформацією. Значна увага приділяється саме е-ресурсам. Відкрита наука це порівняно новий напрямок, особливо для України, тож вивчення міжнародного досвіду буде корисним для його впровадження в українських бібліотеках.

Формулювання цілей статті (постановка завдання): проаналізувати сайти академічних бібліотек, визначити основні види забезпечення відкритої науки у Австралії та потенційно можливі для України.

Питання забезпечення е-ресурсами бібліотек Австралії не достатньо представлене у вітчизняних публікаціях.

Академічні бібліотеки Австралії значну увагу приділяють питанню відкритої науки і створюють для неї окремі розділи на своїх сайтах. Для аналізу було обрано книгозбірні трьох університетів Австралії.

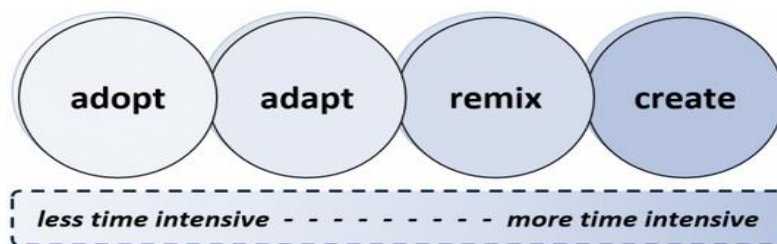
Бібліотека університету Мельбурна. Оскільки питання відкритої науки має кілька аспектів, то інформацію структурували за трьома основними блоками, а саме: відкритий доступ, відкриті дослідження та відкриті освітні ресурси. Щодо способів представлення інформації, окрім тексту, і додаткових ресурсів, вони мають відмінності. Першим видом можна назвати відео (вони короткі, поділені на тематичні блоки і розміщені за допомогою ресурсу *Vimeo*). Для зручності користувачів, додані і текстові версії у форматі *.docx*. Також додані різні схеми та графічне позначення матеріалу (рис. 1) (*The University of Melbourne. Library*).

Наступним видом є розгалужена мережа посилань, яка веде до різноманітних ресурсів:

– власне бібліотечний сайт з іншими розділами, посібниками, списками, інституційним репозитарієм тощо;

– посилання на інші зовнішні ресурси (бази даних, репозитарії, стандарти тощо) та інше.

Each option has different considerations and challenges. These will include the suitability of existing OER content, the time required to adapt or create material, and the format and accessibility features required of the finished product.

A study by [Jung, Bauer & Heaps \(2017\)](#) found that 82% of participants spent the same amount of time or less preparing to teach their course using an open textbook. This indicates that adopting an OER does not necessarily lead to an increased workload and may even reduce preparation time. In many cases, however, adopting an OER will require some customisation of content to improve course alignment and overall suitability.

Рисунок 1. Графічне представлення видів роботи з електронними ресурсами.

При цьому варто зазначити, що ієрархія цих посилань побудована досить якісно. При переході користувач потрапляє саме на ту сторінку з тією інформацією, яка відповідає його запиту. Всі перевірені посилання є актуальними (The University of Melbourne. Library).

Останнім типом можна назвати ресурси що закриті для сторонніх користувачів. До них відносяться ті, що створюються бібліотекою, переважно у вигляді певних списків, наприклад баз даних або ж статистична інформація. Для доступу до них необхідна авторизація (The University of Melbourne. Library).

Бібліотека університету Південної Австралії використовує інший підхід. Інформація про відкритий доступ знаходиться у розділі з посібниками, хоча перейти до неї можна з основної сторінки. Представлена вона як у вигляді списку, так і 8 блоків (University of South Australia. Library).

Інформація у розділі представлена різними блоками (рис. 2), яка представлена досить лаконічно і розкриває основні питання конкретного напрямку. Як і у попередньому прикладі наявна значна кількість посилань на інші ресурси (University of South Australia. Library).

2. Which grant funders require Plan S Compliance?

Plan S target and principles is supported by cOAlition S. Coalition S is made up of many organisations that fund or perform research activities. Further research funders across the world have indicated interest in Plan S.

From 2021 all UniSA research funded by cOAlition S funders will need to ensure compliance with Plan S.

International funders and supporters include: *World Health Organisation, Bill & Melinda Gates foundation, Wellcome and Aligning Science Against Parkinson's (ASAP).*

World Health Organisation | Bill & Melinda Gates Foundation | asap | Wellcome

Open access policies may differ between the organisations however as a signatory to Plan S, the funders have all committed to the main principles of Plan S within their policies.

4. How do I know I am publishing in a Journal that is Plan S compliant?

A [Journal Checker Tool](#) has been developed to assist researchers with quickly identifying if and how they can comply with a funders Plan S-aligned Open Access policy when publishing in their chosen journal.

Simply supply the name of your preferred journal, your Coalition S funder and your institution as 'University of South Australia'.

JOURNAL: Journal of Marketing + MY FUNDER: Wellcome + MY INSTITUTION: University of Sox =

You will be provided with the appropriate routes to compliance and instructions on what to do next. If no route to compliance is available the tool will suggest how to edit the search to find a combination that enables compliance.

Please note that the Journal Checker Tool is in Beta. Contact the [Library](#) if you need any further help.

Рисунок 2. Приклад оформлення сторінки

Значна увага приділяється саме різним варіантам візуалізації. Вони є досить різних видів і до першого можна віднести короткі відео (пояснюють певні питання такі як питання відкритих даних). Також створюються різні графічні позначки та піктограми, для зручності орієнтації у тексті. Наявні фото та картинки, що ілюструють текст. Якісно створені підібрані схеми та діаграми, списки для легшого сприйняття різних типів інформації (University of South Australia. Library).

Бібліотека Сіднейського технологічного університету. Ця книгозбірня не виділяє питання відкритої науки чи її складові у окрему категорію, тому, наявне тільки відео середньої тривалості. У розділі з посібниками для роботи з відкритими даними, оформлення досить схожі. Також знаходиться значна кількість посилань на ресурси (бази даних, документи у форматі PDF, сайти тощо). Загалом, наповнення є досить класичним та простим у використанні (UTS.Library).

Загалом академічні бібліотеки Австралії як основний е-ресурс використовують власний сайт. На цих сайтах розміщується як власна інформація, так і посилання на інші сайти чи документи. Гарною практикою, яку в майбутньому можна використовувати в українських книгозбірнях, є створення спеціальних посібників, з додаванням візуальних матеріалів (наприклад схем, діаграм, ілюстрацій, які мають різні поєднання кольорів).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. The University of Melbourne. *Library*. URL: <https://library.unimelb.edu.au/> (cited: 05.11.2023).
2. University of South Australia. *Library*. URL: <https://guides.library.unisa.edu.au/oa> (cited: 05.11.2023)
3. UTS.Library. URL: <https://www.lib.uts.edu.au/services/publishing-services/open-access-publishing> (cited: 05.11.2023).

REFERENCE

1. The University of Melbourne. *Library*. URL: <https://library.unimelb.edu.au/> (cited: 05.11.2023).
2. University of South Australia. *Library*. URL: <https://guides.library.unisa.edu.au/oa> (cited: 05.11.2023)
3. UTS.Library. URL: <https://www.lib.uts.edu.au/services/publishing-services/open-access-publishing> (cited: 05.11.2023).